

หลักสูตร กิจกรรมศึกษาพุทธประวัติ จากแหล่งเรียนรู้ 60 นาที

วัน/เดือน/ ปี	เวลาจัด (ชั่วโมง)	รายละเอียด เนื้อหาวิชาที่ จัด	วัตถุประสงค์	กระบวนการเรียนรู้	สื่อ	วัดผล	ผลงาน
21 มีนาคม 2550	60 นาที	พุทธประวัติ - ประสูติ - ตรัสรู้ - ปฐมเทศนา - ปรีณิพาน	- เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ในเรื่องของพุทธประวัติ - เพื่อให้ผู้เรียนเกิด กระบวนการการเรียนรู้ ในการใช้แหล่งเรียนรู้ - เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะ กระบวนการในการ อ่าน เขียน คิดและวิเคราะห์ กิจกรรมที่ได้เรียนรู้	- ศึกษาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ อุทยานพุทธประวัติ สวนลุมพินี วัดสันตินิคม - ประสูติ - ตรัสรู้ - ปฐมเทศนา - ปรีณิพาน - ผู้เรียนสรุปความรู้ที่ได้รับจาก การอ่านในแหล่งเรียนรู้ - จัดบันทึกความรู้จากแหล่ง เรียนรู้ลงในแบบบันทึก	- แหล่งเรียนรู้ อุทยานพุทธประวัติ สวนลุมพินี วัดสันติ นิคม - ใบความรู้เพิ่มเติม เรื่อง พุทธประวัติ - ประสูติ - ตรัสรู้ - ปฐมเทศนา - ปรีณิพาน	- ใบงาน 1. ให้ผู้เรียน ศึกษาเรียนรู้ พุทธประวัติ จาก อุทยาน พุทธประวัติ วัดสันตินิคม 2. ให้ผู้เรียน ตอบคำถาม - วัน เวลาและ สถานที่ ในการ ประสูติ ตรัส รู้ ปรีณิพาน ของ พระพุทธเจ้า	- แบบบันทึก ใบงานผลการ เรียนรู้จาก แหล่งเรียนรู้ ของผู้เรียน

ใบความรู้เพิ่มเติม

พุทธประวัติ

ใบความรู้

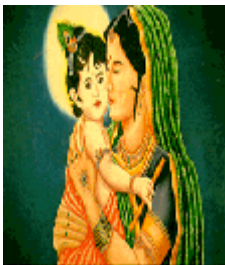
พุทธประวัติ

พระพุทธเจ้ามีพระนามเดิมว่า "สิทธัตถะ" เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ กษัตริย์ผู้ครองกรุงกบิลพัสดุ์ แคว้นสักกะ ซึ่งปัจจุบันตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศเนปาล พระราชมารดาทรงพระนามว่า "พระนางสิริมหามายา" ซึ่งเป็นพระราชธิดาของกษัตริย์ราชสกุลโกถิยวงศ์แห่งกรุงเทวทหะ แคว้นโกถิยะ

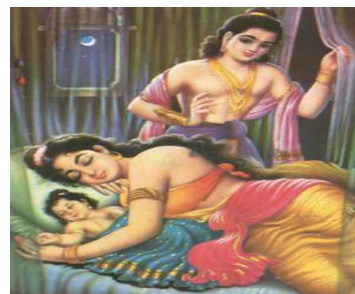
- เจ้าชายสิทธัตถะประสูติเมื่อ 80 ปีก่อนพุทธศักราช ที่สวนลุมพินีวัน ณ ใต้ต้นสาละนั้น ซึ่งอยู่ระหว่างพรมแดนกรุงกบิลพัสดุ์และกรุงเทวทหะ(ปัจจุบันคือ ต.รุมมินเด ประเทศเนปาล) ได้มีพราหมณ์ทั้ง 8 ได้ทำนายว่า เจ้าชายสิทธัตถะมีลักษณะเป็นมหาบุรุษ คือ ถ้าดำรงตนในฆราวาสจะได้เป็นจักรพรรดิ ถ้าออกบวชจะได้เป็นศาสดาเอกของโลก แต่โกณฑัญญะพราหมณ์ผู้อายุน้อยที่สุดในจำนวนนั้น ยืนยันหนักแน่นว่า พระราชกุมารสิทธัตถะจะเสด็จออกบวชและจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแน่นอน

ทันทีที่ประสูติ ทรงดำเนินด้วยพระบาท 7 ก้าว มีดอกบัวผุดรองรับ ทรงเปล่งพระวาจาว่า "เราเป็นเลิศที่สุดในโลก ประเสริฐที่สุดในโลก การเกิดครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้ายของเรา"

หลังประสูติได้ 7 วัน พระนางสิริมหามายาสืบพระชนม์ จึงทรงอยู่ในความดูแล ของพระนางปชาบดีโคตมี ซึ่งเป็นพระกนิษฐาของพระ นางสิริม หามายาศึกษาเล่าเรียนจนจบระดับสูงของการศึกษา ทางโลกในสมัยนั้น ศิลปศาสตร์ถึง 18 ศาสตร์ ในสำนักครูวิศวามิตรพระบิดาไม่ประสงค์จะ ให้เจ้าชายสิทธัตถะเป็นศาสดาเอก จึง

พยายามให้สิทธัตถะพบแต่ความสุขทางโลก เช่น สร้างปราสาท 3 ถุ และเมื่ออายุ 16 ปี ได้ให้เจ้าชายสิทธัตถะออกเียนกับนางพิมพาหรือยโสธรา ผู้เป็นพระธิดาของพระเจ้ากรุงเทวทหะซึ่งเป็นพระญาติฝ่ายพระมารดาเมื่อมีพระชนมายุ 29 ปี พระนางพิมพาให้ประสูติ ราหุล (บัวง)

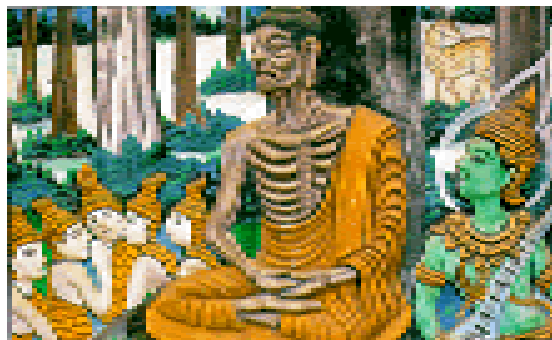

เมื่อทอดพระเนตรเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะตามลำดับ จึงทรงคิดว่าชีวิตของทุกคนต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนั้น ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ จึงเกิดแนวความคิดว่าธรรมดาในโลกนี้มีของคู่กันอยู่ เช่น มีร้อนก็ต้องมีเย็น , มีทุกข์คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ก็ต้องมีที่สุดทุกข์ คือ ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตายทรงเห็นความสุขทางโลกเป็นเพียงมายา ความสุขในกามคุณเป็นความสุขจอมปลอม เป็นเพียงภาพมายาที่ ชวนให้หลงว่าเป็นความสุขเท่านั้น ในความจริงแล้วไม่มีความสุข ไม่มีความเพลิดเพลินใดที่ไม่มีความทุกข์เจือปนวิถีทางที่จะพ้นจากความทุกข์ของชีวิตเช่นนี้ได้ หนทางหลุดพ้นจากวัฏสงสาร จะต้องสละเพศผู้ครองเรือนเป็นสมณะ

สิ่งที่ทรงพบเห็นเรียกว่า "เทวทูต(ทูตสวรรค์)" จึงตัดสินใจพระทัยทรงออกผนวช ในวันที่พระราหุล ประสูติเล็กน้อย พระองค์ทรงม้ากัณฐกะออกผนวช มีนายฉันทะตามเสด็จ โดยมุ่งตรงไปที่แม่น้ำอโนมาทิตี ทรงตัดพระเกศา และเปลี่ยนเครื่องทรงเป็นผ้ากาสาวพัตร์ (ผ้าข้อมด้วยรสฝาดแห้ง ดันไม้) ทรงเปลื้องเครื่องทรงมอบให้นายฉันทะนำกลับพระนคร การออกบวชครั้งนี้เรียกว่า การเสด็จออกมหาภิเนษกรรม (การเสด็จออกเพื่อคุณอันยิ่งใหญ่)

หลังจากทรงผนวชแล้ว จึงทรงมุ่งไปที่แม่น้ำคยา แคว้นมคธ เพื่อค้นคว้าทดลองในสำนักอาพาธดาบส กาลามโคตร และอุทกดาบส รามบุตร เมื่อเรียนจบทั้งสองสำนัก (บรรลุฌานขั้นที่แปด) ก็ทรงเห็นว่าไม่ใช่ทางพ้นทุกข์ตามที่มุ่งหวังไว้

จากนั้นจึงเสด็จไปที่แม่น้ำเนรัญชรา ในตำบลอุรุเวลาเสนานิคม (ปัจจุบันนี้สถานที่นี้เรียกว่า ดงคศิริ) เมื่อบำเพ็ญทุกรกิริยา โดยขบฟันด้วยฟัน กลั้นหายใจและอดอาหาร หลังจากทดลองมา 6 ปี ก็ยังไม่พบทางพ้นทุกข์ จึงทรงเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยา หันมาบำรุงพระวรกายโดยปกติตามพระราชดำริว่า "เหมือนสายพินควรที่จะชิงพอสีจึงจะได้เสียงที่ไพเราะ" ซึ่งพระอินทร์ได้เสด็จลงมาคิดพินถวาย พินสายหนึ่งจึงไว้ดังเกินไป พอสึกก็ขาดผิงออกจากกัน จึงพิจารณาเห็นทางสายกลางว่า เป็นหนทางที่จะนำไปสู่พระโพธิญาณได้ระหว่างที่ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา ปัญจวัคชี (โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยา มหานามะ อัสสชิ) มาคอยปรนนิบัติพระองค์โดยหวังว่าจะทรงบรรลุธรรมวิเศษ เมื่อพระองค์เลิก

บำเพ็ญทุกรกิริยา ปัญจวัคคีย์จึงหมดศรัทธาพากันไปอยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี (ต. สारनाถ)

ขณะมีพระชนมายุได้ 35 พรรษา ในวันที่พระองค์ตรัสรู้ นางสุชาดาได้ถวายข้าวมธุปายาส(หุงด้วยนม) ได้ฉันโภชนา เมื่อเสวยเสร็จแล้วทรงลอยถาดทองในแม่น้ำเนรัญชรา ทรงอธิษฐานเสี่ยงพระบารมีว่า ...

“ถ้าอาตมาจะได้ตรัสแก่พระปรมาภิเษกสัมโพธิญาณแล้ว ขอให้ถาดนี้จลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไป” ถาดทองนั้นลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไป ๑ เส้น แล้วก็จมลงตรงนาคภพพิมานแห่งพญากาฬนาคราช พระองค์ทรงโสมนัสและแน่วพระทัยว่าจะได้ตรัสรู้ เป็นพระสัพพัญญูสัมพุทธเจ้า โดยหาความสงสัยมิได้

ในเวลาเย็นโสตถิยะให้ถวายหญ้าคา 8 กำมือ ปูลาดเป็นอาสนะ ณ โคนใต้ต้นโพธิ์ ตำบลอุรุเวลาเสนานิคมริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา (ปัจจุบันคือ ต.พุทธคยา ประเทศอินเดีย) ทรงตั้งพระทัยแน่วแน่ว่าจะบรรลุโพธิญาณ ประทับหันพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออก ทรงบรรลुरुปฌานทั้ง 4 ชั้น แล้วใช้สติปัญญาพิจารณาจนเกิดความรู้แจ้ง คือ

- 1.) เวลาปฐมยาม ทรงได้ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ คือ ความรู้เป็นเหตุให้ระลึกชาติได้
- 2.) เวลามัชฌิมยาม ทรงได้จุตูปปาตญาณ(ทิพยจักษุญาณ)คือรู้เรื่องเกิด-ตายของสัตว์ทั้งหลายว่า เป็นไปตามกรรมที่ตนกระทำไว้
- 3.) เวลาปัจฉิมยาม ทรงได้ อาสวักขยญาณ คือ ความรู้ที่ทำให้สิ้นอาสวะหรือกิเลส หมายถึง ตรัสรู้อรินัย 4

อาสวักขยญาณ ที่ทรงได้ทำให้ทรงพิจารณาถึงขั้น 5 และไขแห่งความเป็นเหตุที่ เรียกว่า ปฏิจสมุปบาท อันเป็นต้นทางให้เขาถึงอรินัย 4 เมื่อพระองค์ทรงรู้เห็นแล้ว จึงละอุปาทานและตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หลังจากที่ตรัสรู้แล้ว ได้พิจารณาธรรมที่พระองค์ตรัสรู้เป็นเวลา 7 สัปดาห์ ทรงเห็นว่าพระธรรมที่พระองค์ทรงบรรลุนั้นมีความละเอียดอ่อน สุขุมคัมภีรภาพ ยากต่อบุคคลจะรู้ เข้าใจและปฏิบัติได้ ทรงเกิดความท้อพระทัยว่าจะไม่แสดงธรรมโปรดมหาชน ต่อมาท่านได้ทรงพิจารณาอย่างลึกซึ้ง แล้วทรงเห็นว่าบุคคลในโลกนี้มีหลายจำพวก บางพวกสอนได้ บางพวกสอนไม่ได้ เปรียบเสมือน บัว ๔ เหล่า ดังนั้นแล้วจึงดำริที่จะแสดงธรรมเพื่อมวลมนุษยชาติต่อไป

จึงทรงมีพระกรุณาธิคุณ ระลึกอาฬารดาบสและอุททกดาบสว่า มีกิเลสเบาบางสามารถตรัสรู้ได้ทันที แต่ท่านทั้ง 2 ได้ตายแล้ว จึงทรงระลึกถึงปัญจวัคคีย์ (ประกอบด้วย พระโกณฑัญญะ พระวัปปะ พระภัททิยะ พระมหานาม และพระอัสสชิ) จึงเสด็จไปที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี แคว้นกาสิ ปัจจุบันคือสารนาถ เมืองพาราณสี ในวันขึ้น 15 เดือน 8 จึงทรงปฐมเทศนา " **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** (แปลว่าสูตรของการหมุนวงล้อแห่งพระธรรมให้เป็นไป)"

ซึ่งใจความ 3 ตอน คือ

1. ทรงชี้ทางผิดอันได้แก่กามสุขัลลิกานุโยค(การประกอบตนให้จมอยู่ด้วยกาม) และอัตตกิลมณานุโยค(การทรมานตนให้ลำบาก) ว่าเป็นส่วนสุดที่บรรพชิตไม่ควรดำเนิน แต่เดินทางสายกลางที่เรียกว่า **มัชฌิมาปฏิปทา** คือ **มรรคมีองค์แปด** เป็นไปเพื่อพระนิพพาน

2.) ทรงแสดง**อริยสัจ 4** โดยละเอียด

3.) ทรงบัญญัติว่าทรงตรัสรู้พระองค์เอง และได้บรรลุธรรมวิเศษแล้ว

เมื่อประดิษฐานพระศาสนาในแคว้นมคธได้อย่างมั่นคงแล้ว ต่อมาไม่นานพระพุทธศาสนาก็มีศูนย์กลางแห่งใหม่ที่ เมืองสาวัตถี แคว้นโกศล โดยอนาถปิณฑิกเศรษฐี ได้สร้าง"วัดพระเชตวัน"ขึ้น แล้วกราบทูลอาราธนาพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์ไปอยู่ประจำ และนางวิสาขามหาอุบาสิกาเศรษฐีนี้คนหนึ่ง ก็มีจิตศรัทธาสร้าง วัดบุพพาราม ถวายด้วย

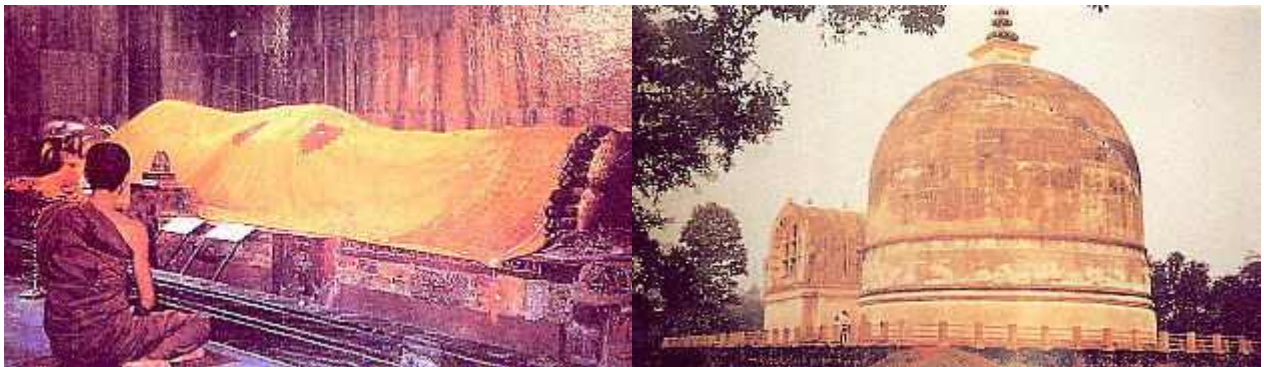
ก่อนปรินิพพาน 3 เดือน ทรงปลงอายุสังขาร

ก่อนปรินิพพาน 1 วัน นายจุนทะถวายสุกกรมัททวะ (หม้ออ่อน) เมื่อพระองค์เสวยแล้วประชวรพระ
อาานนท์โกธ พุทธองค์จึงตรัสว่า

"บิณฑบาตที่มีอานิสงส์ที่สุด มี 2 ประการ คือ เมื่อตถาคต (พุทธองค์)
เสวยบิณฑบาตแล้วตรัสรู้, ปรินิพพาน

- ก่อนปรินิพพานทรงกล่าวพุทธโอวาทว่า

- 1.) การบูชาพุทธองค์อย่างแท้จริง คือ การปฏิบัติธรรมให้สมควรแก่ธรรม
- 2.) พุทธศาสนิกชนที่ต้องการเฝ้าพระองค์ควรไปที่ "สังเวชนียสถาน"
- 3.) การวางตัวของภิกษุต่อสตรี ต้องคุมสติอย่าแปรปรวนตามราคะตัณหา
- 4.) พระบรมสารีริกธาตุเป็นเรื่องของกษัตริย์(มัลลกษัตริย์) มิใช่กิจของสงฆ์
- 5.) ความพลัดพรากเป็นธรรมดาของโลก
- 6.) ธรรมและวินัย จะเป็นศาสดาแทนพุทธองค์ ทั้งนี้เพราะบุคคลไม่เที่ยงแท้เท่ากับพระ
ธรรมซึ่งเป็นสัจธรรม

ปรินิพพาน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ได้ฉันสาละ ณ สาละโนทยาน ของเหล่ามัลลกษัตริย์ เมืองกุสินารา
แคว้นมคธ

พระชนมายุ 80 ปี ทรงเทศนาสั่งสอนมาเป็นเวลา 45 ปี

ใบงาน

กิจกรรมศึกษาพุทธประวัติจากแหล่งเรียนรู้

อุทยานพุทธประวัติ

วันที่ 21 เดือน มีนาคม .พ.ศ 2551

ณ วัดสันตินิคม ตำบลใหม่พัฒนา

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องของพุทธประวัติ
2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการในการ อ่าน เขียน คิดและวิเคราะห์

คำสั่ง

1. ให้ผู้เรียนศึกษาประวัติของพระพุทธเจ้าจากแหล่งเรียนรู้ อุทยานพุทธประวัติ วัดสันตินิคม โดยอ่านจาก แผ่นป้ายความรู้จาก สถานที่สำคัญต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 1 สถานที่ประสูติ
 - 2 สถานที่ตรัสรู้
 - 3 สถานที่แสดงปฐมเทศนา
 - 4 สถานที่ปรินิพพาน
2. ให้ผู้เรียนสรุปและบันทึกความรู้ที่ได้รับลงในแบบบันทึก